

Ташаккул ва дурнамои робитаҳои Тоҷикистон ва ШМА дар замони Истиқлолият

Ҷумҳурии Тоҷикистон ва умуман кишварҳои Осиёи Марказӣ на ҳамеша дар маркази тавачҷуҳи Штатҳои Муттаҳидаи Америка (ШМА) қарор доштаанд. Дар гузашта ин ҳолат ба он сабаб ҷой дошт, ки кишварҳои минтақа дар муносибатҳои байни ШМА ва собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ нақши муҳимме надоштанд. Чунин ҳолат ҳатто пас аз пош хӯрдани Иттиҳоди Шӯравӣ низ дар ибтидо чандон ҷилои тоза ба худ касб накард. Фақат баъд аз чанд соли даврони истиқлолияти давлатии ин кишварҳо, ки ба арсаи байналмилалӣ ҳамчун симоҳои тозае сиёсӣ ворид шуданд, ҷумҳуриҳои мустақили Осиёи Марказӣ мавриди тавачҷуҳи ШМА қарор гирифтанд. Аз тарафи дигар, ШМА таърихан ҳаргиз аз донандагони хуби аҳамият ва махсусиятҳои минтақаи Осиёи Марказӣ набудааст ва, мутаассифона, ҳанӯз ҳам нест. Ва ниҳоят, дар солҳои аввали пош хӯрдани Иттиҳоди Шӯравӣ, ба гумони комил, ШМА бовар ба он дошт, ки низоми собиқи коммунистӣ дар кишварҳои минтақа қудрати сиёсиро аз даст нахоҳад дод, онҳо тобеи Россия боқӣ хоҳанд монд, аз ин рӯ, тамоми кӯшиш ва тавачҷуҳи худро ба кишварҳои Назди Балтика равона сохт.

Ба ҳар ҳол, қазия баъд аз соли 1991 оҳиста-оҳиста ранги дигар гирифт. ШМА ба ҳайси ягона кишвари абарқудрати замон беш аз пеш ба минтақаи Осиёи Марказӣ тавҷуҳ зоҳир намуда, дар соли 1997 ин кишварҳоро минтақаи махсуси манфиатҳои стратегии дарозмуддати худ эълон намуд. Гузашта аз он, 3 августи соли 1999 Конгресси ШМА ҳуҷҷати муҳимро таҳти унвони «Санади стратегияи Роҳи Абрешим» (SilkRoadStrategyAct) қабул намуд, ки дар он мақсаду маром ва ҳадафҳои ШМА дар бобати Осиёи Миёна ба таври возеҳ ифода ёфтаанд. Аз ҷумла, дар ин ҳуҷҷат гуфта мешавад, ки ШМА истиқлолият ва мустақилияти иқтисодиву сиёсии кишварҳои Осиёи Марказиро дастгирӣ хоҳад кард, то тобеияти энергетикӣ худро аз давлатҳои

Халичи Форс камтар созад (13). Албатта, чунин ҳолат бо назардошти мавқеи муҳими чуғрофии Осиёи Марказӣ дар муносибатҳои геополитикии муосир; захираҳои фаровони табиӣ ва инсонии минтақа; қаробати наздик доштан аз нигоҳи марзу бум, таъриху фарҳанг ва нуфуси аҳоли ба марказҳои низоъ, ихтилоф ва ташаннуч дар ҷаҳони ислом; тамаркузи назарраси мушкилиҳо ва таҳдидҳои глобалӣ дар минтақа (сарҳадӣ, қавмӣ, мазҳабӣ, муҳити зист ва ғайра) (12, 167-177) сурат гирифтааст. Сабаби дигари чунин таваҷҷуҳ, албатта, ба арсаи ҳаёт қадам гузоштани Созмони Ҳамкории Шанхай (СҲШ) ҳамчун сохтори сиёсӣ иқтисодӣ ва роҳхалли муҳими ба низоми овардани мушкилиҳо ва мавзӯҳои марбут ба минтақаи Осиёи Миёна бо ҳузури ду кишвари қудратманди ҷаҳон – Федератсияи Россия ва Ҷумҳурии Халқии Чин – вануфузизидпайдокардани он дар арсаи байналмилалӣ мебошад, ки ШМА-ро ба ташвиш оварда буд (5).

Баъдтар, дар солҳои 2015 ва 2019, ШМА ҳуҷҷати муҳимро таҳти унвони «Стратегияи ШМА оид ба Осиёи Марказӣ» таҳия ва қабул мекунад. Стратегияи нави ШМА оид ба Осиёи Марказӣ барои солҳои 2019-2025 бо таваҷҷуҳи махсус ба инкишоф ва тақомули соҳибхӯрии ва рушди иқтисодии минтақа қабул гардидааст (14). Стратегияҳои мазкур дар асл идомаи консепсияи маъмули «Осиёи Марказии Бузург» ва дигар лоиҳаҳои маъруф аст, ки солҳои 90-уми қарни гузашта тарҳрезӣ шуда, мақсадашон таъмини ҳузури воқеӣ ва тавонмандии ШМА на фақат дар Осиёи Миёна, балки дар тамоми ҷаҳони Шарқ аз тариқи заиф сохтани нуфузи дигар кишварҳои абарқудрат дар ин минтақа, махсусан, кишварҳои Ҷумҳурии Мардумии Чин ва Федератсияи Россия мебошад. Тибқи ин нақша бояд ҷумҳуриҳои Осиёи Марказӣ ва дигар кишварҳои осӣи ба ШМА содиқ бояд бештар муташаккил шаванд ва оқибат аз Россия камтар вобаста гарданд (11).

Бояд қайд намуд, ки сиёсати ШМА дар мавриди Осиёи Марказӣ, аз ҷумла Тоҷикистон ҳамеша некбинона арзёбӣ шудааст, ки барои таъмини сулҳу субот, пешгирӣ аз низоъҳои номатлуб, рушди устувори иқтисодӣ, идоракунии самараноки давлатӣ, таъмини озодиҳои демократӣ ва ҳуқуқи

инсон, ташаккул ва таҳкими ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар маҷмӯъ нигаронида шудааст. Барномаҳои мухталифи илмию фарҳангӣ ва маърифатӣ низ қисмати умдаи ин сиёсатро ташкил медиҳанд. Чунин муносибатҳо дар доираи концепсияи «ҳимояи манфиатҳои миллии ШМА» амалӣ мегарданд. ШМА ҳамеша кӯшидааст, ки амнияти миллии кишвар, тавонмандии иқтисодӣ ва ҳокимияти муқтадири сиёсии он дар саросари минтақа мавқеи асосӣ дошта бошанд.

Аз тарафи дигар, сиёсати ШМА дар Осиёи Марказӣ (ба шумули Тоҷикистон) ҳамеша устувор ва муваффақ набудааст. Маълумоти мукамал надоштан дар бораи авзои этникӣ, рӯҳию идеологӣ, қавмию мазҳабӣ ва ғайраи минтақа, пурра дарк накардани махсусиятҳои кишварҳои минтақа дар ибтидо, сиёсати сарфи назар кардани манфиатҳои кишварҳои дигар ба хоҳири қудратмандии танҳо худ, дуруст муайян ва мушаххас карда натавонистани афзалиятҳо, «забон» наёфтани бо дигар шарикони рушди минтақа (махсусан, Чин ва Россия) ва ғайра аз ҷумлаи он камбудихоеанд, ки ШМА дар таъйини сиёсати хеш роҳ додааст. Аммо чашмандоз ва манзараи сиёсии минтақа ҳам бетағйир намондааст. Аз як тараф, сиёсати кишварҳои Осиёи Марказӣтаи солҳои ахир оҳанги дигар касб кардааст, роҳбарони сиёсии ин кишварҳо камолоти сиёсӣ ёфтаанд, аз тарафи дигар, ШМА низ мавқеъгирии худро дигар сохтааст. Ба арсаи вучуд қадам гузоштани Созмони ҳамкории Шанхай, Созмони аҳдномаи амнияти дастаҷамъӣ, Иттиҳоди иқтисодии АвруОсиё, ҳодисаҳои Афғонистону Шарқи Наздик, Эрон, Иттиҳоди Аврупо ва, албатта, фочиаи 11 сентябри соли 2001 боиси чунин мавқеъгириҳо ва таҷдиди назар ба вазъи куллии минтақа гардидаанд.

Имрӯз миёни ШМА ва Тоҷикистон муносибатҳои дучонибаи мустақкам густариш ёфтаанд (3). Ин муносибатҳорасман аз 14 феввали соли 1992 оғозгардида, “чун ҳамеша дар сархати авлавиятҳои сиёсати хориҷии Тоҷикистон боқӣ мемонанд” (7). Ҳар ду давлат чихати беҳтар намудани сатҳи зиндагӣ дар Тоҷикистон, таъмини сулҳу суботи бардавоми минтақа, ислоҳоти васеи демократӣ ва иқтисодӣ, илмию фарҳангӣ ва ғайра ҳамкорӣ

менамоянд. Дар таҳкими бештари муносибатҳои сиёсӣ сафари расмӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба ШМА дар соли 2002 ва мулоқот бо президент Ҷорҷ Буш, ки зимни он ислоҳоти сиёсӣ ва иқтисодии Тоҷикистон, масъалаҳои ҳамкорӣ дар мубориза бар зидди терроризми байналмилалӣ ва гардиши ғайриқонунии маводи муҳаддир матраҳ гардиданд, нақши муҳим бозидааст. Ба тақвияти муносибатҳои дучониба сафарҳои котибони давлатии ШМА Ҷеймс Бейкер, Кондолиза Райс, Ҳиллари Клинтон ва Чон Керри ба Ҷумҳурии Тоҷикистон низ мусоидат намудаанд (6).

Қобили қайд аст, ки ШМА аввалин кишвари абарқудрате буд, ки истиқлолияти сиёсии Тоҷикистонро эътироф намуд ва аз ҳамин тариқ ба густариши минбаъдаи мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ ва боло рафтани нуфузи сиёсии он мусоидат намуд. Сафари расмӣ намояндаи олирутбаи ШМА Ҷеймс Бейкер, Котиби давлатии Амрико ба Тоҷикистон дар моҳи феввали соли 1992 ба ин раванди бебозгашт тақони тоза бахшид (1,82-90).

Моҳи феввали соли оянда 30 солагии муносибатҳои дучонибаи ҳарду кишвар таҷлил мегардад. Қобили зикр аст, ки аз соли 1993 инҷониб Ҳукумати ШМА танҳо аз тариқи USAID ба Тоҷикистон беш аз 500 миллион доллар кумакардааст, кидаррушди иқтисоди Тоҷикистон, баландбардоштани нишондиҳандаҳои соҳаи тандурустӣ ва маориф, истифодаи таҷрибаҳои самараноки кишоварзӣ ва идоракунии беҳтарин захираҳои табиӣ мусоидат кардааст. Дар маҷмӯъ, дар давоми ин солҳо Ҳукумати ШМА ба андозаи тақрибан 1 миллиард кумакарсондааст. Дар доираи чунин кумақ ва ҳамкорӣҳои дучониба, масалан, танҳо ба соҳаи тандурустии Тоҷикистон тақрибан 125 миллион доллар ихтисос дода шудааст (10).

Аз тарафи дигар, дар давоми ин солҳо мазмун ва моҳияти муносибатҳои варобитаҳои Тоҷикистону ШМА мазмунинавро касб кардаанд. Агар солҳои аввал мақсад фақат фароҳам

овардани *қўмакҳои башардӯстона* буд, ҳоло сатҳи муносибатҳо то ба дараҷаи ҳамкорӣ барои *рушди устувори иқтисодӣ* боло рафтааст. Имрӯз Тоҷикистон ҳамчун шарикӣ ҳамкориҳо барои рушди устувор мақоми махсус пайдо кардааст. Чуноне ки сафири ШМА дар Тоҷикистон Чон Марк Поммершайм қайд намуд (4), ҳамкориҳои миёни ду кишвар рӯ ба инкишоф ва тақомул буда, имрӯз бештар ба ҳаллу фасли масъалаҳои марбут ба афзалиятҳои зерин нигаронида шудаанд: Якум, таҳкими истиқлолияти давлатӣ ва таъмини амнияти марзҳои Тоҷикистон; Дуюм, афзоиши робитаҳои иқтисодии минтақа; Сеюм, пешбурди ниҳодҳои идоракунии давлатии пурмасъулу самаранок дар ҳамкорӣ бо Ҳукумати Тоҷикистон ва ҷомеаи шаҳрвандии кишвар. Чуноне ки сафир хотиррасон намуд, дар Ҷамаи ин кӯшишҳо Сафорат барои таҳкими ҳамдигарфаҳмии мардумони ин ду кишвар талош хоҳад кард. Масалан, ба иртибот ба таъмини амнияти минтақа моҳи январи соли 2019 аз тарафи Ҳукумати ШМА ба маблағи 3,8 миллион доллар таҷҳизоти амниятӣ ба Қўшунҳои сарҳадии Кумитаи давлатии амнияти миллии Тоҷикистондода шуданд. Таҷҳизоти мазкур ҳамчун таҷҳизоти сенсории назорати заминӣ барои тақвияти иқтидори Қўшунҳои сарҳадӣ барои назорати доимии қисмҳои марзие, ки тавассути посдории маъмулӣ имконнопазиранд, мусоидат хоҳад намуд. Дар моҳи апрели соли 2020 бошад, танҳо барои пешгирӣ аз пандемияи COVID-19 аз тариқи USAID ба андозаи 868 923 доллари ШМА кумаки молӣ расонда шуд (8). Чунин тарзи ҳамкорӣ аз он гувоҳӣ медиҳад, ки ШМА ва Тоҷикистон доираи ҳамкориҳои дуҷонибаро барои таъмини рушди устувор беш аз пеш таҳким бахшида, фарохтар сохтаанд.

Моҳи ноябри соли 2015 Котиби Давлатии ШМА ва панҷ вазири корҳои хориҷии кишварҳои Осиёи Марказӣ дар ш. Самарқанд вохӯрданд. Дар натиҷаи ин вохӯрӣ платформаи нави C5+1 ташкил дода шуд ва ҷонибҳо ба мувофиқа расиданд, ки диққати махсус ба рушди шабакаи минтақавӣ равона карда шавад. Соли 2016 дар Самарқанд Вазирони корҳои хориҷии давлатҳои аъзои C5+1 инчунин барои ҳамкориҳои якҷоя дар мубориза бар зидди

ифротгароии хушунатомез ба мувофиқат омаданд. Ин, бешубҳа, боз як чанбаи муҳими ҳамкориҳои амниятии ШМА ва Тоҷикистон мебошад. Терроризми ҷаҳонӣ, қияқшаклибадтаринваманфуртарини ифротгароии сиёсӣ, яке аз навъҳои бузургтарин таҳдидҳои олами муосир ба ҳисоб меравад. Чунин мушкилиҳоро танҳо тавассути ҳамкориҳои мақсаднок ва муассир метавон бартараф кард.

Дар баробари лоиҳаҳои сершумори USAID, ки бо ҳадафи рушди тиҷорати минтақавӣ фаъолият мекунад, Ҳукумати ШМА инчунин лоиҳаи CASA-1000-ро дастгирӣ менамояд. Лоиҳаи CASA-1000 ба Тоҷикистон ва Қирғизистон имконият медиҳад, ки неруи барқи изофии худро ба Афғонистону Покистон фурӯшанд. Ба наздикӣ ШМА омодагии худро барои дастгирии фаъолиятҳои сохтмони неругоҳи барқи обии Себзор ҳамроҳ бо шарикони сармоягузори худ бо мақсади дастгирии ҷамоатҳои Бадахшон изҳор намуд. Мисоли дигари чунин ҳамкориҳои судманд барномаҳои ҳифзи тартиботи ҷамъиятӣ аст, ки барои таҳкими волоияти қонун ва пурзӯр кардани робитаи байни мақомоти корҳои дохилӣ ва ҷамоатҳои маҳаллӣ пешбинӣ шудааст. Ин барномаҳо ҷомеаи шаҳрвандӣ, ҷавонон, унсурони мазҳабӣ, мақомоти низомӣ қудратӣ ва мақомоти ҳокимияти расмиро ба сифати ҷамоати ягона барои бартараф кардани мушкилиҳо бо ҳам гирд меоварад. Дар асл чунин барномаҳо воситаи муассир дар ҳалли мушкилиҳои марбут ба амнияти дохилии на танҳо Тоҷикистон, балки тамоми минтақаи Осиёи Марказӣ мебошанд.

Сафорати ШМА дар Тоҷикистон инчунин барномаҳои гуногуни илмиву фарҳангиро амалӣ менамояд. Як намунаи чунин барнома, ки дорои шабакаи ҷаҳонӣ беш аз 400 маркази машваратӣ дар саросари ҷаҳон буда, бо дастгирии Шуъбаи барномаҳои таҳсилотӣ ва фарҳангии Департаменти давлатии ШМА фаъолият мекунад, - EducationUSA ба шумор меравад. Ин маркази омӯзишӣ дар Душанбе соли 1992 кушода шуда, аз тарафи созмони ҷамъиятии Шӯроҳои амрикоӣ оид ба маорифи байналмилалӣ (ACTR/ACCEL)

идора мешавад. Барои шаҳрвандони Тоҷикистон – хатмкардагони барномаҳои мухталифи таълимии ШМА сомонии интернетии *Ҷамоати байналмилалӣ хатмкардагони барномаҳои мубодила* вучуд дорад. Ҳамасола барои донишҷӯён ва алоқамандони такмили ихтисос стипендияҳои махсус ҷудо мешаванд. Барномаи Фулбрайт (FulbrightProgram) аз ҷумлаи онҳост. Барномаҳои дигари илмию фарҳангӣ низ амал мекунанд, аз қабيلي *Барномаи ҳифзати мероси фарҳангӣ, Барномаи тавонмандсозии занону духтарон, Барномаи такмили ихтисос, Барномаи мубодилаи виртуалӣ, Барномаи омӯзиши забони англисӣ* ва ғайра.

Гумон меравад, ки ШМА дар Тоҷикистон манфиатҳои иқтисодӣ наметавонад, Тоҷикистон ин захираҳоро надорад ва иқтисоди пешрафта соҳиб нест. Кишвари мо аз нигоҳи бозори иқтисодӣ низ ҷавобгӯи манфиатҳои Амрико буда наметавонад (баръакси Ўзбекистон ва Қазоқистон). ШМА дар Тоҷикистон ҷӯеи ҳадафҳои геополитикӣ, ки ҷавҳари онро зиёд кардани нуфузи Амрико дар Осиёи Марказӣ аз тариқи маҳдуд кардан ва агар имкон бошад, озод кардани ин кишварҳо аз таъсири Россия ва Чин ташкил медиҳад. Бо ин мақсад сиёсати чанд соли ахири ШМА аз тариқи ЮСАИД ва дигар созмонҳои маблағгузор асосан ба он равона карда шудааст, ки мафкура ва андешаи мардумони минтақаро дар бобати интиҳоб – Россия ё ШМА—ба фоидаи Амрико ва кишварҳои Аврупо тағйир бидиҳад (аз тариқи маблағгузориҳо ба ташкилотҳои ҷамъиятӣ, воситаҳои ахбори омма, барномаҳои мухталифи таълимӣ ва ғайра). Албатта, ҳадафи чунин як сиёсат он аст, ки дар ниҳояти кор дар Тоҷикистон (ва дигар кишварҳои Осиёи Миёна) заминаҳои мусоид барои бозсозии ҷиддии сиёсӣ иҷтимоӣ ба вучуд ояд ва ҳамин тавр ҳузури ШМА дар Тоҷикистон (ва минтақа) барои солҳои зиёд таъмин карда шавад (тибқи сиёсати глобалӣ ШМА). Масъалаи ҳамкориҳои Амрико бо нерӯҳои қудратӣ Тоҷикистон (Кумитаи амнияти миллӣ, Қўшунҳои сарҳадӣ, Мақомоти қорҳои дохилӣ) дар ниҳояти кор ба боло рафтани ташаннуч ва ихтилофҳои сиёсӣ миёни Тоҷикистон ва Россия

оварда мерасонад. Масъалаи будан ё набудани Пойгоҳи ҳарбии Россия дар Тоҷикистон мавриди баҳс қарор мегирад. Ва ин Пойгоҳ метавонад дигар кафолати амният ва сулҳу субот дар минтақа набошад. Маслиҳат ин аст, ки Тоҷикистон дар муносибатҳои худ бо ШМА бештар ба масъалаҳои таълиму тарбия, омӯзиш ва истифодаи технологияи нав, таъмини волоияти қонун ва ҳуқуқи инсон, таҳкими ҷомеаи шаҳрвандӣ ва ниҳодҳои он таваҷҷуҳ намояд, ки ҳам барои Амрико хушоянд аст ва ҳам ба таҳкими бештари бозсозӣҳои кишвар мусоидат намуда, Тоҷикистонро дар арсаи байналмилалӣ ҳамчун ҷомеаи озод ва давлатии ҷтимоӣ муаррифӣ намояд.

Хотирнишон бояд кард, ки дар Тоҷикистон ба раванди робитаҳои мутақобилаи кишвар бо ШМА ҳамеша назари мусбат вуҷуд доштааст. Масалан, тибқи як назарпурсии ҷамъиятӣ, ки соли 2012 анҷом дода шудааст, 44% шаҳрвандони Тоҷикистон ҳузур ва ғайриҷузурро ба ШМА—ро дастгирӣ ва қониқдорӣ кардаанд, дар ҳоле ки 38% онҳо чандон қаноатманд нестанд, 18% пурсишшудагон дар ин бобат мавқеи равшан надоранд (15). Аз тарафи дигар, мавқеъ ва нуфузи байналмилалии ШМА ба он далолат мекунад, ки доштани робитаҳои хуби дучониба бо ин кишвар эътибори махсус дорад. Чуноне ки дар боло ишора рафт ва гурӯҳе аз муҳаққиқон низ ба ин фикранд (9), ШМА метавонад дар доираи стратегияи худ оид ба Осиёи Марказӣ ва дар ҳамкорӣ бо Созмони ҳамкории Шанхай (СХШ) ва Созмони амниятӣ дастаҷамъӣ (САД) корҳои зиёдеро ба анҷом расонад (2). Таъмини сулҳу субот дар минтақа, мубориза бар зидди экстремизм, терроризм ва сепаратизм, чулӯғирӣ аз низоъҳои номатлуб дар ҷомеа, таҳкими бештари равандҳои демократӣ ва ташаккули ҷомеаи шаҳрвандии боровар ва ниҳодҳои пурсамари он ва ғайра аз ҷумлаи ин самтҳои афзалиятноки ҳамкорӣҳо ва робитаҳои дучонибаи Тоҷикистону ШМА буда метавонанд. Мавзӯи таъминоти энергетикӣ ва истифодаи самаранок аз захираҳои табиӣ тавлиди барқ дар доираи ташаббусҳои қониби Тоҷикистон таҳти унвони «Об- барои амал ва рушди устувор», ташаккул ва рушди «иқтисоди сабз» низ аз ҷумлаи чунин

авлавиятҳоянд. Ва ниҳоят, рушду такомули бештари илмиву фарҳангӣ, омӯзишиву таҳқиқотӣ, ҳамкориҳои дучониба дар фазои интернет (он-лайн) доира ва муҳтавои ин робитаҳоро боз ҳам густурдатар ва амиқтар мегардонанд.

АДАБИЁТ

1. Абдулло Рашид. Политика США в Таджикистане: от признания независимости к партнерству // Центральная Азия и Кавказ, №4 (52), 2007. – С. 82-90.
2. Баранов А.Ю. Шанхайская организация сотрудничества и политика США в Центральной Азии. Автореферат диссертации на соискание ученой степени канд. полит. наук. Москва. 2011. – 32с.
3. Воҳидова С., Ширинҷонова М.И. Инкишофи муносибатҳои ШМА ва Ҷумҳурии Тоҷикистон дар даври Истиқлолият // Осӣ ва Аврупо. №2, 2019. – С.44-50.
4. Дипломатические отношения США и Таджикистана//<https://tj.usembassy.gov/ru/our-relationship-ru/policy-history-ru/embassy-fact-sheets-ru/>
5. Лю Цян. Взгляды и политика США по отношению к ШОС // Вестник РУДН, серия Международные отношения, 2011, № 2.- С. 66-73.
6. Муносибатҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Иёлоти Муттаҳидаи Америка //www.mfa.tj/tg/main/view/175/munosibathoi-tojikiston-bo-ijoloti-muttahidai-amrika
7. Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохили ва хориҷии ҷумҳурӣ, Душанбе, 26 январи соли 2021.
8. Правительство США выделяет более \$850 тыс. для борьбы с COVID-19 в Таджикистане // <https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/society/20200408/pravitelstvo-ssha-mobilizuetsya-dlya-borbi-s-covid-19-v-tadzhikistane>
9. Саидмуродов, Ахмад Лютфиллоевич. Эволюция политики США в отношении Республики Таджикистан : диссертация ... кандидата политических наук. Москва, 2012.- 150 с.; Ташматова, Салтанат Изатбековна. Политика США в отношении стран Центральной Азии : диссертация ... кандидата политических наук. Москва, 2008. - 208 с.
10. Сарчашма: <https://www.usaid.gov/tajikistan>
11. Стратегия США в Центральной Азии // <http://eurasian-defence.ru/?q=node/6529>
12. Юлдашева Гули. Стратегия США в Центральной Азии: проблемы и достижения//Центральная Азия и Кавказ. Том 14. Выпуск 2, 2011. – Стр. 167-177.
13. Silk Road Strategy Act: Электронный архив Конгресса США// документ о принятии «американской стратегии Шелкового пути»
14. United States Strategy for Central Asia 2019-2025: Advancing Sovereignty and Economic Prosperity // <https://www.state.gov/united-states-strategy-for-central-asia-2019-2025-advancing-sovereignty-and-economic-prosperity/#.XID0fhJRq2M.email>
15. U.S. Global Leadership Project Report — 2012 // <https://news.gallup.com/poll/153998/global-leadership-project-report.aspx>

Формирование и перспективы развития отношений между Таджикистаном и США в период Независимости Аннотация

В данной статье анализируются различные аспекты таджикско-американских отношений с момента обретения независимости. Автор считает, что Республика Таджикистан, как важная часть Центральной Азии, представляет особый интерес для США в силу своего особого геополитического значения. Двусторонние отношения между Таджикистаном и США сосредоточены на вопросах, связанных с экономическим развитием, стабильностью и безопасностью, верховенством закона и укреплением процесса демократизации в регионе. Автор предлагает США и Таджикистану и дальше укреплять такие связи, особенно в рамках ШОС и ОДКБ.

Ключевые слова: геополитика, Центральная Азия, Таджикистан, США, ШОС, устойчивое развитие, региональная безопасность, гражданское общество.

Formation and Prospects for the Development of Relations between Tajikistan and the USA during the Period of Independence

Abstract

This article analyzes various aspects of Tajik-American relations since independence. The author believes that the Republic of Tajikistan, as an important part of Central Asia, is of particular interest to the United States due to its special geopolitical significance. Bilateral relations between Tajikistan and the United States focus on issues related to economic development, stability and security, the rule of law and strengthening the democratization process in the region. The author suggests the United States and Tajikistan to further strengthen such ties, especially within the framework of the Shanghai Cooperation Organization (SCO) and the Collective Security Treaty Organization (CSTO).

Keywords: geopolitics, Central Asia, Tajikistan, USA, SCO, sustainable development, regional security, civil society.